

การพัฒนาตลาดวิถีชุมชนบ้านท่าไคร้ ตำบลแม่สา อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่
THE DEVELOPMENT OF BAN THA KRAI COMMUNITY MARKET, MAE SA SUB-DISTRICT,
MAE RIM DISTRICT, CHIANG MAI PROVINCE.

พระชนาธิป จิรสุม¹, ทิพาภรณ์ เยสุวรรณ์, สหทัย วิเศษ และ พระครูสิริบรมธาตุพิทักษ์

Phra Chanathip Jirasupo¹, Tipaporn Yesuwan , Sahathaya Wises

and Phrakhrusiriborrommathatpitak

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Chiang Mai Campus

E-mail:Chanathip.0204@gmail.com¹

Received 21 August 2023; Revised 31 October 2024; Accepted 31 October 2024.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาบริบทวิถีชุมชนของบ้านท่าไคร้ จังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อพัฒนาตลาดวิถีชุมชนบ้านท่าไคร้ จังหวัดเชียงใหม่ 3) เพื่อนำเสนอกลยุทธ์ตลาดวิถีชุมชนบ้านท่าไคร้ จังหวัดเชียงใหม่ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง และการสนทนากลุ่มกับตัวแทนกลุ่มผู้ประกอบการ ผู้นำชุมชนและประชากรในพื้นที่ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุมชนบ้านท่าไคร้เป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็ง มีความพร้อมในด้านทรัพยากรและทุนชุมชน ประกอบด้วย ภูมิปัญญาท้องถิ่น งานหัตถกรรม เกษตรกรรม ของฝากและของที่ระลึกในชุมชน 2) การพัฒนาตลาดวิถีชุมชนบ้านท่าไคร้ โดยการนำทรัพยากรและทุนของชุมชนที่มีอยู่ เข้ามารวมตัวกันอยู่ในพื้นที่เดียวกัน มีการแลกเปลี่ยนซื้อขายสินค้าที่มาจากผลผลิตในชุมชน โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน กลไกการขับเคลื่อนศักยภาพของชุมชน และรูปแบบกลยุทธ์ในการพัฒนาตลาด ตลอดจนพัฒนามาเป็นตลาดวิถีชุมชนบ้านท่าไคร้ ที่พัฒนาเศรษฐกิจฐานรากกับการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน 3. กลยุทธ์ในการพัฒนาตลาด คือ การโฆษณาประชาสัมพันธ์ โดยการใช้รถประกาศ และทำแผ่นพับนำไปแจกจ่ายภายในหมู่บ้านและพื้นที่ใกล้เคียง การหาช่องทางออนไลน์ในการขายสินค้าและผลิตภัณฑ์ และการพัฒนารูปแบบสินค้าให้ทันสมัย มีตราสินค้า และมีบรรจุภัณฑ์ที่สวยงาม

องค์ความรู้จากงานวิจัยพบว่า การนำต้นทุนหรือทรัพยากรในชุมชนมาพัฒนารวมตัวให้อยู่ในพื้นที่เดียวกัน มีการจัดกิจกรรมที่เป็นสาธารณะของชุมชนอย่างต่อเนื่อง พัฒนาให้เกิดรูปแบบตลาดที่ผ่านกระบวนการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมในชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้สามารถนำทุนต่าง ๆ ที่มีอยู่ นำมาจำหน่ายในตลาดวิถีชุมชน และโฆษณาประชาสัมพันธ์ ดึงเสนอความเป็นวิถีชีวิตในชุมชนออกมา สร้างจุดขายที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน จะเป็นการสร้างรายได้ให้กับชุมชน และเศรษฐกิจฐานรากเพิ่มรายได้กระจายสู่ชุมชนต่อไป

คำสำคัญ: การพัฒนา, ตลาดวิถีชุมชน, การมีส่วนร่วม, กลยุทธ์ในการพัฒนาตลาด

Abstract

This research article aims to: 1) study the community lifestyle context of Ban Tha Khrai, Chiang Mai Province; 2) develop a community-based market in Ban Tha Khrai; and 3) propose strategies for the community-based market in Ban Tha Khrai. The research employed structured in-depth interviews and focus group discussions with representatives of entrepreneurs, community leaders, and local residents. The data were analyzed using descriptive content analysis.

The research findings reveal that: 1) Ban Tha Khrai is a strong and well-prepared community with abundant resources and community capital, including local wisdom, handicrafts, agriculture, and souvenirs. 2) The development of Ban Tha Khrai's community-based market involved integrating the community's resources and capital into a centralized location, fostering the exchange and sale of local products through participatory processes. This approach enhanced the community's potential and created strategies to develop the market into a sustainable model that connects grassroots economic development with community sustainability. 3) Strategies for market development include: Advertising and public relations through mobile announcements and distributing leaflets within the village and nearby areas. Utilizing online platforms to sell goods and products. 3. Modernizing product designs, branding, and improving packaging aesthetics.

The study concludes that leveraging community resources and capital to establish a centralized market, alongside continuous public activities and participatory processes, fosters a unique community market model. This approach enhances the charm of the local way of life, creating a distinctive selling point. It not only generates income for the community but also strengthens the grassroots economy, promoting equitable income distribution within the community.

Keywords: Development, Community-Based Market, Participation, Market Development Strategies

บทนำ

ทุนทางสังคมถือเป็นทุนที่มีส่วนช่วยในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและการปกครองของประเทศเป็นอย่างมาก เนื่องจากทุนทางสังคมมีบทบาทต่อการเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารและกระบวนการผลิตในภาคเศรษฐกิจ การบรรเทาความรุนแรงและแก้ปัญหาในยามวิกฤติทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและทุนทางเศรษฐกิจมีข้อจำกัด การแก้ไขปัญหาและการฟื้นฟูให้สังคมไทยกลับมาดำรงสถานะเดิมได้ จำเป็นต้องอาศัยทุนทางสังคมช่วยสนับสนุน ซึ่งการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยในระยะเวลาที่ผ่านมาส่วนหนึ่งได้ส่งผลให้ประเทศไทยก้าวเข้าสู่ระบบทุนนิยม โดยหันไปพึ่งระบบ

เศรษฐกิจการตลาดในรูปแบบทุนนิยม ซึ่งเป็นการพัฒนาที่ไม่สอดคล้องกับระบบเศรษฐกิจไทย จึงทำให้ขาดความสมดุล และสร้างความเหลื่อมล้ำในด้านต่าง ๆ เช่น การใช้ทรัพยากร การกระจายรายได้ ส่งผลทำให้ปัญหาความยากจนได้ทวีความรุนแรงมากขึ้น ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำรงชีวิตในทางลบมากกว่าทางบวก ซึ่งการสะสมปัญหาดังกล่าวส่งผลต่อชีวิตมนุษย์อย่างรวดเร็วและรุนแรง (Pruettinok, P., 2011 p. 1) จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2540 ประเทศไทยเกิดภาวะวิกฤติเศรษฐกิจ ทำให้เกิดปัญหาสังคมต่าง ๆ ตามมามากมาย ดังนั้นรัฐบาลจึงหันมาปรับเปลี่ยนแนวนโยบายในการพัฒนาประเทศ โดยการให้ความสำคัญกับการพัฒนาคน พัฒนาสภาพสังคม ที่มีความสุขอย่างยั่งยืน (Green society) เพื่อมุ่งที่จะแก้ไขการขาดสมดุล สร้างภูมิคุ้มกันให้กับชุมชนให้สามารถพึ่งตนเอง และปรับตัวต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงภายนอก เพื่อให้เกิดความสมดุลของการพัฒนาในทุกมิติทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปสู่ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยและเกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยการส่งเสริมให้ชุมชน มีการค้นหาทุนทางสังคมและนำทุนมาใช้ในการบริหารจัดการชุมชน ซึ่งทุนทางสังคมในแต่ละชุมชน มีอยู่หลายประเภทแตกต่างกันไปตามสภาพบริบทพื้นที่ ประกอบด้วยทุนมนุษย์ ทุนสถาบัน ทุนปัญญา ทุนวัฒนธรรม และทุนที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งทุนเหล่านี้ถือได้ว่าเป็นทุนทางสังคม หรือทรัพยากรที่มีค่าของชุมชนนั้น ๆ หากชุมชนสามารถนำทุนทางสังคมที่มีอยู่ในชุมชนไปใช้บริหารจัดการชุมชนให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่าสอดคล้องกับทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน จะทำให้เกิดพลังขับเคลื่อนชุมชนในหลาย ๆ มิติ อาทิ ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนจะอยู่บนพื้นฐานความไว้วางใจ การพึ่งพาอาศัย และช่วยเหลือเกื้อกูลกัน จะทำให้พลังความรู้ พลังความคิดหรือพลังปัญญา สามารถถ่ายทอดเรียนรู้ร่วมกันได้ และการรู้จักการแบ่งปันกันของคนในชุมชน ทำให้เกิดการกระจายทรัพยากรกันภายในชุมชน อันจะช่วยเสริมสร้างให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง ส่งผลทำให้ชุมชน สังคม และประเทศชาติมีความสมดุลและเกิดความยั่งยืน

ชุมชนบ้านท่าไคร้ หมู่ที่ 2 ตำบลแม่สา อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่ มีเนื้อที่ทั้งหมด 3,950 ไร่ มีประชากรทั้งหมด 1,391 คน (Mae Sa Subdistrict Administrative Organization, 2023) ชุมชนบ้านท่าไคร้เป็นชุมชนที่เข้มแข็ง มีความพร้อมใน ด้านทรัพยากรและต้นทุนชุมชน เนื่องจากประชากรในชุมชนมีอาชีพที่หลากหลาย อาทิเช่น กลุ่มอาชีพรับราชการ กลุ่มอาชีพรับจ้าง และกลุ่มอาชีพเกษตรกรรมซึ่งเป็นกลุ่มใหญ่และกลุ่มหลักในชุมชน ซึ่งกลุ่มอาชีพเกษตรกรรมเหล่านี้จะดำเนินการ ทำนา การปลูกพืชผักสวนครัว เลี้ยงกบ เลี้ยงไก่ เลี้ยงควาย นอกจากนั้นแล้วยังพบว่า กลุ่มชาวบ้านชุมชนบ้านท่าไคร้ ยังมีการร่วมกันจัดตั้งกลุ่มอาชีพโดยใช้ทรัพยากรมนุษย์และวัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ในชุมชนเป็นตัวขับเคลื่อน ประกอบด้วย 1.กลุ่มผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ 2.กลุ่มมหานพลาตอง 3.กลุ่มงานศิลปะประเพณีหัตถกรรมพื้นบ้าน 4.กลุ่มผักปลอดภัย 5.กลุ่มขนมทองม้วน 6.กลุ่มแปรรูปอาหาร 7.กลุ่มดอกไม้ประดิษฐ์ 8.กลุ่มกล้วยกรอบครุฑตะวัน 9.กลุ่มไม้กวาด 10.กลุ่มเพาะเห็ด 11.กลุ่มน้ำพริกตาแดง 12.สำนักงานกองทุนหมู่บ้าน 13.กลุ่มผู้สูงอายุ 14.ศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น จากบริบทชุมชนดังกล่าว จะเห็นได้ว่าชุมชนบ้านท่าไคร้เป็นชุมชนที่มีต้นทุนและทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนมากมาย ไม่ว่าจะเป็นต้นทุนชุมชน ทรัพยากรมนุษย์ที่มีหลากหลายอาชีพ มีทั้งเกษตรกรรม หัตถกรรม ศิลปกรรม การแปรรูปอาหาร และที่สำคัญมีศูนย์เรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อย่างไรก็ตามในด้านการบริหารจัดการทุนในชุมชน พบว่ามีการนำต้นทุนหรือสินค้าผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น สินค้าเกษตรกรรม สินค้าหัตถกรรม สินค้าตามฤดูกาลและนอกฤดูกาล นำไปฝากขายตามร้านค้า หรือนำมาวางขายหน้าบ้านตัวเองเท่านั้น นอกจากนั้นยังคาดการณ์ได้ว่าในอนาคตงานในด้านหัตถกรรม ศิลปกรรมพื้นบ้านเหล่านี้ กำลังจะเลือนลางหายไปตามกาลเวลา เพราะ ขาดการสืบทอดและการถ่ายทอด ตลอดจนการอนุรักษ์และพัฒนาหัตถกรรมพื้นบ้านเหล่านั้นให้แก่กลุ่มชนรุ่นหลัง จากประเด็นของต้นทุนที่มีอยู่มากมายหลายมิติ แต่การจัดกระจายอยู่ตามบ้านของแต่ละคน หากได้รับการบริหารจัดการที่ดี นำทุนที่มีอยู่มากมายแต่กระจาย

เหล่านั้น มาบริหารจัดการให้อยู่ในพื้นที่เดียวกันด้วยความเข้าใจและร่วมมือกันของชุมชน อาจทำให้ทุนในชุมชนบ้านท่าไคร้ ก่อเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พัฒนาหัตถกรรม ศิลปกรรม เกิดการซื้อขายตลาดวิถีชุมชน ส่งผลทำให้ชาวบ้านในชุมชนมีอาชีพที่มั่นคง ตลอดจนก่อให้เกิดเศรษฐกิจฐานรากในชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

ดังนั้น บทความวิจัยนี้นำเสนอเรื่องการพัฒนาตลาดวิถีชุมชนบ้านท่าไคร้ ตำบลแม่สา อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อศึกษาการพัฒนาตลาดวิถีชุมชนบ้านท่าไคร้ ให้เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของชุมชน โดยสามารถนำต้นทุนของชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ ประกอบด้วยสินค้าเกษตรกรรม ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมต่าง ๆ มาพัฒนาเป็นเศรษฐกิจฐานรากหรือเศรษฐกิจชุมชนในรูปแบบของตลาดวิถีชุมชน เพิ่มช่องทางการจำหน่ายและเพิ่มรายได้ให้กับชุมชน ใช้ทรัพยากรหรือต้นทุนที่ชุมชนมีอยู่ดึงเสน่ห์ความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน ภูมิปัญญา วิถีชีวิต วัฒนธรรม แปลงเป็นรายได้ ซึ่งรายได้กระจายอยู่กับคนในชุมชน ทุกคนมีส่วนร่วม มีความสุข สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน และเป็นการพัฒนาฐานรากอย่างแท้จริง ที่จะสามารถพัฒนาชุมชนและสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทวิถีชุมชนของบ้านท่าไคร้ ตำบลแม่สา อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อพัฒนาตลาดวิถีชุมชนบ้านท่าไคร้ ตำบลแม่สา อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อนำเสนอกลยุทธ์ในการพัฒนาตลาดวิถีชุมชนบ้านท่าไคร้ ตำบลแม่สา อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ให้ความหมายคำว่า “พัฒนา” ไว้ว่า การทำให้เจริญ (Royal Institute, 2003, p. 779.) คำว่า พัฒนา มีรากศัพท์ มาจากภาษาบาลีว่า วุฒฺณ (Adiwattanasit, C., 2005, p. 117.) หมายถึง เจริญรุ่งเรืองงอกงาม เจริญขึ้น เดิบโต ก้าวหน้า แก่ เฒ่า (Lhongsomboonm P., 2003, p. 627.)

การพัฒนา เป็นภาษาไทยที่แปลมาจากคำว่า “Development” โดยให้ความหมายของการพัฒนา แบ่งเป็นสองอย่าง ประการแรกการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น และประการที่สอง มีการวางแผนกำหนดทิศทางเพื่อไปสู่เป้าหมายการดำเนินงานอย่างชัดเจน การพัฒนา กระทำให้เกิดขึ้น คือ เปลี่ยนสภาพหนึ่งไปสู่สภาพหนึ่งที่ดีกว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงของระบบต่างๆ ที่นอกเหนือไปจากระบบปกติ โดยปกติแล้วสิ่งต่างๆ ย่อมมีความเจริญ และเสื่อมไปตามสภาพ แต่สังคมที่พัฒนา คือ สังคมที่มีทิศทางแห่งความก้าวหน้าเจริญขึ้น การเปลี่ยนแปลงที่มีการกระทำให้เกิดขึ้น หรือมีการวางแผนกำหนดทิศทางไว้ล่วงหน้าโดยการเปลี่ยนแปลงนี้ต้องเป็นไปในทางที่ดีขึ้น (Konkleb, D., and others, 1987, pp. 18 - 19.)

การพัฒนาที่แท้จริงควรหมายถึงการทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนมีความสุข ความสะดวกสบาย ความอยู่ดีกินดี ความเจริญทางศิลปวัฒนธรรมและจิตใจและความสงบสันติ ซึ่งนอกจากจะขึ้นอยู่กับการได้รับปัจจัยทางวัตถุเพื่อสนองความต้องการของร่างกายแล้ว ประชาชนยังต้องการพัฒนาทางด้านการศึกษ สิ่งแวดล้อมที่ดี การพักผ่อนหย่อนใจ และการพัฒนาทางด้านวัฒนธรรมและจิตใจทางต่าง ๆ ด้วยความต้องการทั้งหมดนี้บางครั้งเราเรียกกันว่าเป็นการพัฒนา “คุณภาพ” เพื่อให้เห็นว่าการพัฒนาไม่ได้ขึ้นอยู่กับการเพิ่มปริมาณสินค้าหรือการเพิ่มรายได้เท่านั้น หากอยู่ที่การเพิ่มความพอใจความสุขของประชาชน (Chiangkul, W., 1984, pp. 17 - 18.)

รูปแบบการพัฒนาเป็นการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของรูปแบบซึ่งจะประกอบไปด้วย หลักการ/แนวคิด และกระบวนการที่ได้รับการพัฒนามาอย่างเป็นระบบที่สามารถทดสอบได้ว่าปฏิบัติได้จริง และมีประสิทธิผลในการช่วยให้การปฏิบัติเกิดผลตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบนั้น (Khaemane. T., and others, 2004, p. 101.)

2. แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ทุกฝ่ายได้มี ส่วนร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมปฏิบัติตลอดจนส่งเสริม สนับสนุนในกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กรโดยแต่ละฝ่ายสำนึกในภาระหน้าที่ ที่จะต้องรับผิดชอบในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของสังคม โดยองค์การต้องเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์การให้มากที่สุดไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม (Pooltawee, K., 2006 , p. 11.)

การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการ หรือวิธีการต่าง ๆ ที่เปิดโอกาสส่งเสริม สนับสนุน ให้ประชาชนในชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไขปัญหา ร่วมชื่นชมในผลสัมฤทธิ์ ในการดำเนินกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งหรือ หลายกิจกรรม โดยใช้ศักยภาพที่มีอยู่ ซึ่งการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพก็เป็นโครงการที่ต้องอาศัย ประชาชนพ่อแม่ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดความถาวรยั่งยืน (Phromrit, W., 2007, p. 23)

การมีส่วนร่วมเป็นผลมาจากการเห็นพ้องต้องกันในเรื่องของความต้องการและทิศทางการเปลี่ยนแปลง ความเห็นพ้องต้องกัน นั้นจะมีมากพอจนเกิดความคิดริเริ่มโครงการเพื่อการปฏิบัติการ กล่าวคือต้องเป็นการเห็น พ้องต้องกันของคนส่วนใหญ่ที่จะเข้าร่วมปฏิบัติการนั้น และเหตุผลที่คนมาร่วมปฏิบัติการได้จะต้องตระหนักว่า การปฏิบัติการทั้งหมดโดยกลุ่ม หรือในนามของกลุ่มหรือกระทำการผ่านองค์กร ดังนั้นองค์กรจะต้องเป็นเสมือน ตัวที่ทำให้การปฏิบัติการบรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงที่ต้องการ (Chinnapong, P., 2008, p. 10.)

ขั้นตอนหรือประเภทของการมีส่วนร่วม คือการมีส่วนร่วมตัดสินใจในการวางแผน มีส่วนร่วมดำเนินการ ตามแผน มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Cohen, J. M. Norman, 1980, pp. 119 - 222.)

การสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในแนวทางการพัฒนา โดยผ่านทาง กระบวนการส่งเสริมชักนำการสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการเรียนรู้ การริเริ่มในการคิดร่วม กำหนดแนวทางในการพัฒนาร่วมแก้ไขและวางแผนปฏิบัติ รวมทั้งมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือทรัพยากรทางการ บริการตลอดจนอำนาจในการตัดสินใจ ในการกำหนดกิจกรรมหรือแนวทางการดำเนินกิจกรรมของตนเองให้ เกิดขึ้น เกิดขึ้นภายในชุมชนด้วยความเต็มใจเต็มความสามารถของตนเอง เพื่อเพิ่มพัฒนาขีดความสามารถในการ จัดการควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากรตลอดจนปัจจัยการผลิตในสังคม อันจะนำไปสู่การพึ่งพาตนเอง (Wajanasawat, K., 2007, p. 1.)

3. แนวคิดเกี่ยวกับตลาดชุมชน

ตลาดชุมชน เป็นกิจกรรมที่เชื่อมโยงการผลิตและการบริโภค ซึ่งตลาดจะเป็นกลไกในการเร่งให้เกิดการ ขยายผลผลิตและการบริโภคที่เพิ่มขึ้น และยังเป็นตัวแสดงสถานะทางเศรษฐกิจทั้งในระดับชุมชนและ ระดับประเทศ (Ruangrujira, S., 2000, pp. 2 - 3.)

ตลาดเป็นศูนย์รวมความหลากหลายที่มีเสน่ห์และทำให้เราหลงใหลได้เสมอ ไม่ใช่แค่ความหลากหลายใน แ่งสินค้า วัตถุดิบอาหารเครื่องปรุง เครื่องเทศ ของแห้ง อาหารสดเท่านั้น แต่รวมไปถึงความหลากหลายในความ เป็นมนุษย์ ตลาดจึงเป็นพื้นที่สร้างปฏิสัมพันธ์ของผู้คนระหว่างคนท้องถิ่นและคนผ่านทางคนแก่และคนหนุ่มสาว คนมีฐานะและคนยากไร้ซึ่งมักได้รับส่วนแบ่งจากของที่ขายไม่หมดเมื่อตลาดใกล้วาย ความเสมอภาคหรือ ‘สังคม

สำหรับทุกคน' (inclusive society) ที่เราโหยหากัน มักปรากฏขึ้นในพื้นที่เปิดของตลาดเสมอ (Sungden, P., 2022.)

ตลาดชุมชนเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ทำให้เกิดระบบของการหนุนเสริม ช่วยเหลือเกื้อกูลกันทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภคในชุมชน เพื่อแก้ปัญหาของเกษตรกรและไปเสริมการผลผลิตของเกษตรกร โดยเป็นพื้นที่ได้พบปะสังสรรค์ มีบรรยากาศความสัมพันธ์ของคนในสังคมระดับเดียวกัน และยังเป็นการสร้างระบบเศรษฐกิจของท้องถิ่นที่เข้มแข็ง (Mongkolbunluerert, P., 2004, pp. 46 - 48.)

ลักษณะองค์ประกอบทางกายภาพของตลาดในลักษณะต่าง ๆ เพื่อทำให้เห็นถึงลักษณะตลาดที่เกิดขึ้นมาตั้งแต่สมัยอดีตจนถึงปัจจุบัน ได้แก่ 1. ตลาดระดับชุมชนขนาดเล็ก 2. ตลาดระดับกลุ่มชุมชน 3. ตลาดระดับสี่มุมเมือง 4. ตลาดสด 5. ตลาดน้ำ 6. ตลาดบก 7. ตลาดนัดชุมชน (Chiwakul, K., Wattanaphasuk, J., and others, 1982, p. 6 - 7.)

ขั้นตอนการกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดเป็นการวิเคราะห์สถานการณ์ทางการตลาด การกำหนดตลาดและพฤติกรรมของตลาด รวมถึงการกำหนดกลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาด ในการกำหนดขั้นตอนนี้ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนที่ธุรกิจต้องนำไปใช้ ส่วนขององค์ประกอบในแต่ละขั้นนั้นขึ้นอยู่กับธุรกิจว่าธุรกิจใดสามารถใช้องค์ประกอบใดได้ บางธุรกิจอาจใช้ได้ทุกองค์ประกอบ บางธุรกิจอาจต้องเลือกใช้เพียงบางองค์ประกอบ (Philip, K., 1997.)

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาทบทวน แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง พบว่าการพัฒนาตลาดวิถิชุมชน การพัฒนาตลาดวิถิชุมชนบ้านท่าไคร้ให้เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของชุมชน ปรับแนวคิดแผนพัฒนาในทุก ๆ ด้านตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างชัดเจน โดยต่อยอดจากทรัพยากรหรือต้นทุนที่ชุมชนมีอยู่ ประกอบด้วยสินค้าเกษตรกรรม ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมต่าง ๆ มาพัฒนาและจัดกิจกรรมในรูปแบบของตลาดวิถิชุมชน โดยการนำแนวคิดทฤษฎีต่างๆ เข้ามามีบทบาทเพื่อที่จะสนับสนุนและพัฒนาให้เกิดเศรษฐกิจฐานราก ผ่านกระบวนการต่าง ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม และนำกลยุทธ์ในการพัฒนาตลาดมาเข้าสนับสนุน เพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่ายและเพิ่มรายได้ให้กับประชากรในชุมชน ตลอดจนใช้จัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน มีแนวทางในการจัดการบริหารในด้านต่าง ๆ มีกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ในชุมชน เพื่อสร้างมูลค่าให้กับสินค้าและผลิตภัณฑ์ในชุมชน โดยการร่วมมือกับภาคีเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ดังนั้นผู้วิจัยจึงเสนอกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เพื่อพัฒนาตลาดวิถิชุมชนบ้านท่าไคร้ ตำบลแม่สา อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่ โดยผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านต่าง ๆ ไว้ดังนี้

การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีขั้นตอนการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูล คัดเลือกปราชญ์ชาวบ้าน ผู้ประกอบการ เยาวชน หน่วยงานภาครัฐ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับการพัฒนาตลาดวิถิชุมชนบ้านท่าไคร้ ตำบลแม่สา อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่

2. ขั้นตอนการลงพื้นที่ภาคสนาม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เป็นการสัมภาษณ์รายบุคคล ใช้เกณฑ์การคัดเลือกแบบเจาะจง(purposive sampling) โดยคัดเลือกกลุ่มประชากร ได้แก่ กลุ่มผู้ประกอบการ และกลุ่มประชากรในชุมชนบ้านท่าไคร้ และผู้ที่มีความรู้ด้านการพัฒนาตลาดวิถิชุมชน จำนวน 10 รูป/ท่าน

3. การหารูปแบบศูนย์เรียนรู้หัตถกรรมพื้นบ้านโดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกแบบเจาะจง(purposive sampling) โดยคัดเลือกกลุ่มประชากร ได้แก่ ผู้นำชุมชน หน่วยงานภาครัฐ และ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในด้านการพัฒนาตลาดวิสาหกิจชุมชน จำนวน 13 รูป/ท่าน ในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อพัฒนาตลาดวิสาหกิจชุมชนบ้านท่าไคร้ ตำบลแม่สา อำเภอมะแมร์ จังหวัดเชียงใหม่

หลังจากนั้นผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลที่ได้มาจากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม นำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและพรรณานำผลสรุปมาจัดทำรูปเล่มในการวิจัยและดำเนินการพัฒนาตลาดวิสาหกิจชุมชนบ้านท่าไคร้ ตำบลแม่สา อำเภอมะแมร์ จังหวัดเชียงใหม่

ผลการวิจัย

1. การศึกษาบริบทวิสาหกิจชุมชนของบ้านท่าไคร้ พบว่า ชุมชนบ้านท่าไคร้เป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็ง มีความพร้อมในด้านทรัพยากรและทุนชุมชนครบทุกมิติ ประกอบไปด้วย เกษตรกรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น งานหัตถกรรม จากบริบทดังกล่าวก่อให้เกิดสินค้าของฝากและของที่ระลึกในชุมชน อาทิ สินค้าหัตถกรรม สินค้าทางการเกษตรและสินค้าพันธุ์ไม้ ซึ่งมีทั้งสินค้าตามฤดูกาลและนอกฤดูกาล สภาพเศรษฐกิจของชุมชนบ้านท่าไคร้ได้มีการพัฒนาการเรื่อยมา ซึ่งอาชีพหลักที่สร้างรายได้ให้กับชาวบ้าน คือ เกษตรกรรม นอกจากการทำเกษตรกรรมแล้วชาวบ้านได้แสวงหาอาชีพอื่น ๆ เพื่อให้มีรายได้เพียงพอที่จะใช้จ่ายในครอบครัว ซึ่งแยกกลุ่มอาชีพในชุมชนได้ดังนี้ กลุ่มอาชีพดั้งเดิมหรือกลุ่มเกษตรกรรมกลุ่มกลุ่มอาชีพรับจ้าง กลุ่มอาชีพรับราชการ และ กลุ่มชาวบ้านที่ร่วมกันจัดตั้งกลุ่มอาชีพ ต่าง ๆ ดังนี้

1.กลุ่มผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่	2.กลุ่มมหาพนายต๋อง
3.กลุ่มงานศิลปะประเภทหัตถกรรมพื้นบ้าน	4.กลุ่มผักปลอดภัย
5.กลุ่มขนมทองม้วน	6.กลุ่มแปรรูปอาหาร
7.กลุ่มดอกไม้ประดิษฐ์	8.กลุ่มกล้วยกรอบครุฑตะวัน
9.กลุ่มไม้กวาด	10.กลุ่มเพาะเห็ด
11.กลุ่มน้ำพริกตาแดง	12.สำนักงานกองทุนหมู่บ้าน
13.กลุ่มผู้สูงอายุ	14.ศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2. การพัฒนาตลาดวิสาหกิจชุมชนบ้านท่าไคร้ พบว่า จากประเด็น ในวัตถุประสงค์ข้อที่ ๑ หลังจากผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ในการสังเกตและสัมภาษณ์แล้วจึงเข้าสู่สนทนากลุ่ม และมีความเห็นร่วมกันว่า ต้องมีการพัฒนาตลาดวิสาหกิจชุมชน โดยการนำทรัพยากรและทุนของชุมชนที่มีอยู่ เข้ามารวมตัวกันอยู่ในพื้นที่เดียวกัน มีการแลกเปลี่ยนซื้อขายสินค้าที่มาจากผลผลิตในชุมชน โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ตลอดจนพัฒนามาเป็นรูปแบบการตลาดวิสาหกิจชุมชนบ้านท่าไคร้ 2 รูปแบบ คือ 1) ตลาดประจำ ประกอบด้วย ร้านขายสินค้าของฝาก ของที่ระลึก ร้านสังฆภัณฑ์ สินค้าหัตถกรรมที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน และ ๒) ตลาดนัดวันเสาร์ ประกอบด้วย ร้านขายสินค้าพืชผลทางการเกษตร อาหารท้องถิ่น และสินค้าทั่วไป ที่ก่อให้เกิดตลาดวิสาหกิจชุมชนบ้านท่าไคร้ในพื้นที่วัดส่งผลให้ชุมชนเกิดเศรษฐกิจฐานรากและความยั่งยืนในชุมชน โดยใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมในชุมชน กลไกการขับเคลื่อนศักยภาพของชุมชน และรูปแบบกลยุทธ์ในการพัฒนาตลาด

3. การนำเสนอกลยุทธ์ในการพัฒนาตลาดวิสาหกิจชุมชนบ้านท่าไคร้ วิธีการขั้นพื้นฐานที่ใช้ ประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย เพื่อกระตุ้นการส่งเสริมการตลาด ให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย ส่งเสริมการขายให้บรรลุ

- 1) กลยุทธ์ด้านการโฆษณาประชาสัมพันธ์

1.1 ช่องทางการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย โดยใช้ธรรมาภิบาลประชาสัมพันธ์ประกาศโฆษณา ประชาสัมพันธ์ภายในหมู่บ้านและนอกชุมชนในเขตตำบลแม่สา ทำโบว์ชัวร์หรือแผ่นพับนำไปแจกตามบ้านต่าง ๆ ไปรษณีย์ผ่านเว็บเพจ พัฒนาปรับปรุงภูมิทัศน์ อาทิ ป้ายชื่อตลาด จุดถ่ายภาพรวมถึงการตกแต่งสถานที่โดยรอบ ตลาดที่มีการชำระ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ อาทิ โต๊ะ เก้าอี้ ถังขยะ ป้ายแนะนำร้านค้า เพื่อให้ยังคง สภาพเดิม เป็นระเบียบ สะอาด สวยงาม เหมาะแก่การซื้อขายและสร้างแรงจูงใจให้กับผู้บริโภค

1.2 เชื่อมโยงการจำหน่ายสินค้าของตลาดวิถีชุมชนนอกพื้นที่ เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์สินค้า และตลาดให้เป็นที่รู้จักในวงกว้าง ผ่านการสนับสนุนการออกบูธแสดงสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนของกลุ่มอาชีพ ใน งานหรือสถานที่สำคัญของแต่ละพื้นที่ อาทิ หมู่บ้านรักษาศีล ๕ งานเทศกาลประจำปี สถานศึกษา เป็นต้น โดยการบูรณาการทำงานร่วมกันระหว่างวัดและชุมชน

2) กลยุทธ์ด้านช่องทางการจำหน่าย

2.1 ช่องทางการจำหน่าย การค้าปลีก การค้าส่ง ตลาดออนไลน์ ปรับปรุงทัศนียภาพให้ มองเห็นได้ง่าย มีการจัดเขต ZONE จัดระเบียบตลาดให้เป็นระบบ เช่น จัดพื้นที่ซื้อขายไม่ให้ปะปนกัน มีพื้นที่ จอดรถ และพัฒนาสร้างองค์ความรู้ให้กับผู้ค้า พัฒนาสินค้าและบริการที่เป็นช่องว่างของตลาด โดยชุมชนร่วมมือ กับหน่วยงานภาครัฐ กำหนดจุดยืนหรือจุดเฉพาะของตน ส่วนรัฐต้องมีบทบาทในการเป็นผู้ส่งเสริมการพัฒนา ผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์ของชุมชนให้มากขึ้น

2.2 จัดระเบียบแผงค้า สินค้า เพื่อสร้างความเป็นระเบียบ เรียบร้อย และง่ายต่อการเดินเลือก ซื้อสินค้าของผู้ที่เข้ามาใช้บริการ โดยอาจจัดแบ่งโซนตามประเภท กลุ่มสินค้า อาทิ โซนของสด โซนเนื้อสัตว์ โซน ผัก โซนผลไม้ โซนเสื้อผ้า โซนอาหารปรุงสำเร็จ หรือโซนงานหัตถกรรม

2.3 สนับสนุนการพัฒนาการผลิตที่มีสินค้าคุณภาพ เพื่อปลูกฝังจิตสำนึก ให้ผู้ค้าตระหนักถึง ความสำคัญในการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพที่จำหน่ายในตลาด และสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้บริโภคว่าหากมาซื้อ สินค้าในตลาด จะได้แต่ของที่มีคุณภาพกลับไปอย่างแน่นอน

2.4 สนับสนุนการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมอัตลักษณ์ของชุมชน และจัดเวที วัฒนธรรมในตลาด เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นให้ลูกหลานและเยาวชน ได้สืบทอดต่อไป อีกทั้งยังเป็นเวทีให้ เยาวชนในชุมชนได้แสดงความสามารถและใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ซึ่งจะได้เป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้า ชื่นชมและสัมผัสกับเสน่ห์ของท้องถิ่น

2.5 พัฒนาการตลาดให้มีความเหมาะสมในการพัฒนาเป็นสถานที่ท่องเที่ยว พร้อมทั้งเชื่อมโยงการ ท่องเที่ยวกับจังหวัด โดยบูรณาการการทำงานร่วมกันกับหน่วยงานภาครัฐ วัด ชุมชน

3. กลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์

3.1 จัดสินค้าให้มีความหลากหลายไม่ซ้ำกัน สินค้าหลักจะเป็นสินค้าชุมชน ได้แก่ สินค้าเกษตร สินค้าหัตถกรรม สินค้าในท้องถิ่นตามฤดูกาลและนอกฤดูกาล โดยสินค้าต้องมีคุณภาพ มีเอกลักษณ์ แปลกใหม่ และมีการพัฒนาสร้างองค์ความรู้ให้กับผู้ค้า ได้แก่ การพัฒนาให้เป็น Smart Farmer และ Smart Entrepreneur อาทิ เรื่องการพัฒนาตราสินค้า (Branding) การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ (Packaging) ราคาเป็นธรรม เหมาะกับเศรษฐกิจในชุมชน

3.2 สนับสนุนการผลิตจำหน่ายสินค้าการเกษตร สินค้าคุณภาพ เพื่อสุขภาพ เพื่อเพิ่มความ หลากหลายของสินค้าที่จำหน่ายในตลาด กระตุ้นให้ผู้บริโภคหันมาใส่ใจ และบริโภคสินค้าเพื่อสุขภาพ
อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาบริบทชุมชนของบ้านท่าไคร้ ตำบลแม่สา อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า บริบทของ ชุมชนที่ประกอบด้วย ต้นทุนชุมชน ลักษณะทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม จากจุดแข็ง ศักยภาพและ

ข้อจำกัดในการพัฒนา คือ มีสินค้าและผลิตภัณฑ์ของฝากที่ชาวบ้านผลิตเอง สภาพแวดล้อมเหมาะแก่การเพาะปลูก มีแหล่งน้ำลำธาร ชุมชนนับถือศาสนาพุทธ มีวัดเป็นจุดศูนย์กลาง ล้อมรอบด้วยชุมชนและหมู่บ้านจัดสรร มีเป้าหมายร่วมกันและยึดโยงเกาะเกี่ยวกันด้วยประโยชน์สาธารณะและของสมาชิก มีอิสระในการร่วมคิดมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมทำร่วมรับผิดชอบ และมีความรักท้องถิ่น รักชุมชน หากมีการนำทุนหรือทรัพยากรในชุมชนมาพัฒนารวมตัวให้อยู่ในพื้นที่เดียวกัน มีการจัดกิจกรรมที่เป็นสาธารณะของชุมชนอย่างต่อเนื่อง จะเป็นการสร้างโอกาสและก่อให้เกิดรายได้ให้กับชุมชนต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ วนิดา เสร็จกิจ (Setkijim W., 2020, p. 85.) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องของการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนในบริบทการพัฒนาประเทศ การพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนในบริบทการพัฒนาประเทศต้องมีการบูรณาการในการหนุนเสริมให้พื้นที่และกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่นั้น มีพัฒนาการที่ดีขึ้นทั้งในด้านบริบทในการดำเนินชีวิตและวิถีชีวิตของผู้คน โดยมีกระบวนการในการพัฒนาผ่านคนที่อาศัยอยู่ในชุมชนผ่านกระบวนการมีส่วนร่วม การเรียนรู้ร่วมกันและร่วมกันพัฒนา โดยอาศัยทรัพยากรทุนที่มีอยู่ในชุมชนและการหนุนเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ ในลักษณะการมีส่วนร่วมจากภายในและภายนอก ซึ่งหากกระบวนการในการพัฒนามีการจัดการที่ดีย่อมส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของคนที่อยู่ในชุมชนและนำไปสู่ความเจริญด้านกายภาพในเชิงพื้นที่ด้วย ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศอย่างเร่งด่วนในอดีตนำความเสื่อมถอยทาง เศรษฐกิจ และสังคมมาสู่ประเทศและชุมชนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จึงได้มีการปรับเปลี่ยนแนวทางการพัฒนาประเทศ เพื่อให้เกิดความสมดุลอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 เป็นต้นมา ด้วยการมุ่งเน้นพัฒนาคนให้เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาที่มีดุลยภาพระหว่างมิติทางเศรษฐกิจ สังคม และ สิ่งแวดล้อมอย่างเกื้อกูลกัน มีการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้อย่างเหมาะสม รวมถึงแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ ได้ถูกนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศเช่นกัน โดยการกำหนดแนวทางการบริหารงานให้มีความสอดคล้องกับการพัฒนาประเทศและชุมชนในทุกด้าน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฟาลัน กระสังข์ (Krasang, F., 2019, p. 61.) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ทุนชุมชนกับกระบวนการมีส่วนร่วมสู่การเป็นชุมชนที่พึ่งตนเอง : ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างชุมชนรางหวาย และหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า ทั้งสองชุมชนมีทุนชุมชนครบทุกด้าน ทั้งทุนการเงิน ทุนมนุษย์ ทุนทางสังคม และทุนธรรมชาติ ที่ถือได้ว่ามีศักยภาพ แต่มีความโดดเด่นในด้านที่แตกต่างกัน และประเด็นที่แตกต่างอย่างเห็นได้ชัด ได้แก่ การออม/การมีหนี้/การกู้ยืม และผลผลิตในชุมชน ในด้านทุนการเงิน คุณลักษณะของผู้นำ ในด้านทุนมนุษย์ กลุ่มและองค์กรในชุมชน ในด้านทุนทางสังคม เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์พบว่าลักษณะของผู้นำ (ทุนชุมชน) ย่อมส่งผลต่อการรวมกลุ่มและจัดตั้งองค์กรในชุมชน (กระบวนการ มีส่วนร่วม) เพื่อจัดการกับผลผลิตในชุมชนให้ชาวบ้านมีรายได้ที่ดีขึ้น นำไปสู่การปลดหนี้ ลดภาระกู้ยืม และเกิดการออมมากขึ้น (การพึ่งตนเองได้ด้านเศรษฐกิจ) โดยสิ่งที่เป็นตัวประสานให้ทุนชุมชนทุกองค์ประกอบได้แสดงศักยภาพออกมาสู่การเป็นชุมชนที่พึ่งตนเองได้ก็คือกระบวนการมีส่วนร่วม ซึ่งปัจจัยความสำเร็จของชุมชนหนองสาหร่ายในการพึ่งตนเองที่ทำให้แตกต่างจากชุมชนรางหวายคือ ผู้นำมีวิสัยทัศน์ในการทำงานเพื่อให้เกิดการพัฒนาขึ้นอย่างแท้จริง ประกอบกับการมีสมาชิกกลุ่มที่ดี จนนำไปสู่การจัดตั้งสภาผู้นำชุมชน และมีแนวคิดการใช้ทุนความดีในการขับเคลื่อนงานของชุมชนด้วย ในทางกลับกัน เมื่อวิเคราะห์ถึงความล้มเหลวในการรวมตัวกันของชุมชนรางหวาย พบว่าทุนมนุษย์มีส่วนสำคัญมากที่สุดปัจจัยหนึ่ง ทั้งภาวะที่ผู้นำดำเนินชีวิตแบบปกติไปเรื่อย ๆ ในแต่ละวัน ทำงานเท่าที่ได้รับมอบหมายตามหน้าที่ โดยไม่คิด โครงการอื่นใดเพื่อพัฒนาชุมชน รวมถึงสมาชิกในชุมชนที่มีความคิดว่า "ว่าไงว่าตามกัน" ไม่คิดที่จะรวมกลุ่มกัน แม้รวมกลุ่มกันแล้วก็ไม่สามารถประคับประคองให้สำเร็จ

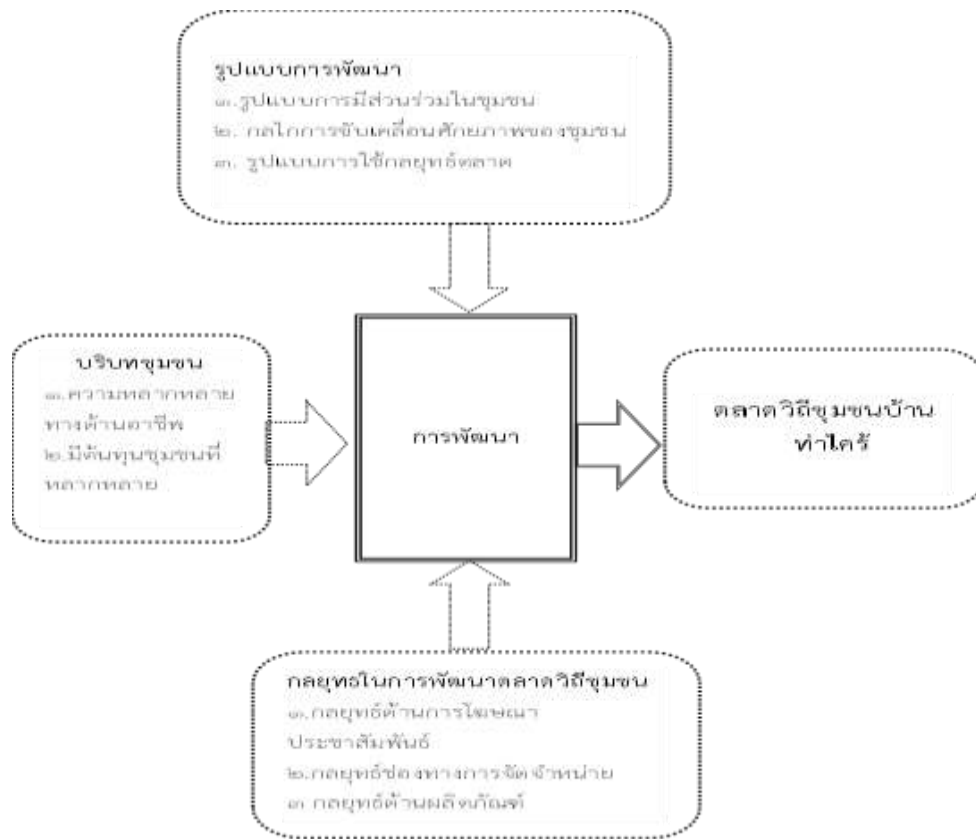
2. การพัฒนาตลาดวิถีชุมชนบ้านท่าไคร้ ตำบลแม่สา อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การพัฒนาตลาดวิถีชุมชน เป็นการพัฒนาศักยภาพของชุมชน เพื่อสร้างเศรษฐกิจฐานรากอย่างยั่งยืน ต้องอาศัยกลไกในการขับเคลื่อน ไม่ว่าจะเป็นศักยภาพของผู้นำชุมชน ความรู้ความสามารถของบุคลากร ความพร้อมในด้านสถานที่ โดยมีแนวทางในการเสริมสร้างเข้ามาส่งเสริมพัฒนาการ ในการรวมตัวของชุมชนและสินค้าผลิตภัณฑ์ ส่งเสริมให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนานวัตกรรมด้วยความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ หรือปรับปรุงสิ่งที่มีอยู่เดิมไม่ว่าจะเป็นผลิตภัณฑ์ การให้บริการ กระบวนการ ผ่านการประเมินผลได้ผลเสียอย่างรอบด้าน เพื่อสร้างมูลค่าใหม่ให้กับชุมชน และพัฒนาการใช้ประโยชน์จากที่ดินให้เกิดประโยชน์กับชุมชน มีกระบวนการขับเคลื่อนศักยภาพชุมชนในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น การวางแผน การให้บริการ ด้านการจัดการสินค้าและผลิตภัณฑ์ในชุมชน ด้านการจัดการความรู้ข้อมูลข่าวสาร สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธง คำเกิด (Khamkerd, T., 2020, pp. 60 – 98.) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบนฐานรากวิถีชีวิตชุมชนอย่างยั่งยืนของตำบลต้นตาล อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพบริบทของชุมชนตำบลต้นตาล เป็นชุมชนที่มีเสน่ห์และความโดดเด่น มีการสืบสานประเพณีได้เป็นอย่างดี วิถีชีวิตเรียบง่าย แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญคือตลาดน้ำสะพานโค้ง ตลาดส้มปลายักษ์ ที่เป็นศูนย์กลางของชุมชน อีกทั้งยังมีสินค้า OTOP บ้านแม่พระจักษ์ที่มีชื่อเสียงไปทั่วประเทศ คือการทำเป็ดญวนที่สืบทอดภูมิปัญญาการทำมาตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษที่เป็นอัตลักษณ์ลดละแบบชาวญวน และอาหารพื้นถิ่นของบ้านแม่พระประจักษ์ 2) ศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลต้นตาล มีการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนในรูปแบบกลุ่ม โดยมีสมาชิกเป็นคนในชุมชน แบบมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน มีการจัดสถานที่ต้อนรับนักท่องเที่ยว โดยมีกิจกรรมการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วิถีชีวิต ภูมิปัญญาชาวบ้านของชุมชนบ้านบางแม่หม้าย ผ่านฐานการเรียนรู้และกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชน 3) พฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวตำบลต้นตาล พบว่าส่วนใหญ่มีลักษณะการเดินทางมาท่องเที่ยวกับ ครอบครัว โดยมีลักษณะการเดินทางมาท่องเที่ยว 4) รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบนฐานรากวิถีชีวิตชุมชนอย่างยั่งยืนของชุมชนตำบลต้นตาล เป็นกระบวนการตั้งแต่การวางแผน การกำหนดเป้าหมายร่วมกันที่ชัดเจน รวมถึงผลลัพธ์ของการบูรณาการการทำงานร่วมกันในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งจากการศึกษาทำให้เกิดการทำงานร่วมกัน โดยมีโครงสร้างการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบนฐานรากวิถีชีวิตชุมชนอย่างยั่งยืนของชุมชนตำบลต้นตาล เป็นโครงสร้างการทำงานร่วมกันของตำบลต้นตาลที่ได้มีการกำหนดโครงสร้าง บทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ โดยโครงสร้างการทำงานของการท่องเที่ยวตำบลต้นตาลมีรูปแบบการทำงานที่มีลักษณะไม่ซับซ้อน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขจรเกียรติ ศรีลา และ จิตรลดา ไชยะการ (Sritla, K., and Chaiya C., 2016, p. 99.) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาตลาดชุมชนสู่ความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษาชุมชนตลาดสด 1 2 3 เขตเทศบาลเมืองบ้านไผ่ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น งานวิจัยนี้ความมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาตลาดชุมชนสู่ความยั่งยืน ทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม โดยใช้การศึกษาทั้งเชิงคุณภาพและปริมาณ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างคือ ประชาชนและผู้มาใช้บริการตลาดชุมชน ตลาดสด 1 2 3 โดยแยกเป็นกลุ่มตัวอย่าง เชิงปริมาณจำนวน 100 คน และกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพจำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการพัฒนาตลาดชุมชนสู่ความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ชุมชนตลาดสด 1 2 3 นั้นควรมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง พัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมเป็นอันดับแรก ในการปรับปรุงระบบระบายน้ำของทุกตลาดให้มีประสิทธิภาพ ด้านระบบการจัดเก็บขยะ เพื่อให้ถูกสุขลักษณะสุขภาพที่ดี โดยให้ผู้ประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมในการทำมาสะอาดร่วมกัน รองลงมาคือด้านสังคม พัฒนาด้านการรักษาความปลอดภัย ติดตั้งกล้องวงจรปิดภายในอาคารตลาด เพื่อความปลอดภัยมากขึ้น พร้อมทั้งจัดให้มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย

ประจำการทุกตลาดตลอดทั้งกลางวันและกลางคืน มีการจัดทำประตูทางเข้าออกตลาด จัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ให้เป็นครอบครัวเครือข่ายพ่อค้าแม่ค้า มีประธานรองประธาน

3. กลยุทธ์ในการพัฒนาตลาดวิถีชุมชนบ้านท่าไคร้ ตำบลแม่สา อำเภอมะเริ่ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า กลยุทธ์ในการพัฒนาตลาดวิถีชุมชนจะประสบความสำเร็จและยั่งยืนได้ด้วยเครื่องมือการส่งเสริมตลาด โดยจะต้องมีรูปแบบกลยุทธ์ส่งเสริมการตลาด ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ การเพิ่มช่องทางจัดจำหน่าย เพื่อพัฒนาสินค้าให้มีคุณภาพและสร้างความแตกต่างของสินค้าให้ต่างจากตลาดชุมชนอื่นๆ และบอกเล่าถึงวิถีชีวิตในท้องถิ่น นำเสนอภูมิปัญญาท้องถิ่น และผลิตผลทางการเกษตร สร้างความสัมพันธ์ที่ดี ต่อผู้มารับบริการ เพื่อเป็นกระบอกเสียงส่งต่อเรื่องราวของตลาดวิถีชุมชนบ้านท่าไคร้ไปยังชุมชนอื่นๆ อีกทั้งเน้นย้ำถึงการรักษาสภาพท้องถิ่นดั้งเดิมไว้ให้มากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ วัฒนธรรมและสภาพความเป็นอยู่ของชุมชน ที่นำไปสู่การสร้างแบรนด์ เป็นตลาดชุมชนต้นแบบ และการได้รับการยอมรับจากผู้มารับบริการ นักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นในอนาคต สอดคล้องกับงานวิจัยของ กขวรา ศาลารมย์ (Salarom, K., 2019, pp. 37 – 41.) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องกลยุทธ์การตลาดเพื่อสร้างความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ทางการตลาดโดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการขาย ด้านบุคลากร ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการให้บริการ นอกจากนี้ยังมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนโดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านศักยภาพชุมชน ด้านการรองรับผลิตภัณฑ์ และด้านการทำธุรกิจที่ยั่งยืน รวมถึงความคิดเห็นที่มีจำนวนสมาชิกในกลุ่ม และการระดมเงินทุนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไม่แตกต่างกัน และกลยุทธ์ทางการตลาด ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านการจัดจำหน่าย ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการให้บริการ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับความความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญ ผลที่ได้จากงานวิจัยสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเป็นเครื่องมือที่ช่วยสนับสนุนการบริหารจัดการทางการตลาดให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้สามารถขยายช่องทางการตลาดให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นวลวรรณ พูนวสุพลฉัตร (Poonwasuphonchat, N., 2022, pp. 57 – 65.) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การส่งเสริมตลาดนัดชุมชนวิถีพุทธ วัดบางพลัด เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมตลาดนัดชุมชนวิถีพุทธ วัดบางพลัด เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร เป็นกระบวนการส่งเสริมกิจกรรมการค้าขายอย่างเป็นธรรมด้วยหลักศีล 5 และการงดเว้นการค้าขายที่ไม่เหมาะสมตามหลักวินัย ๕ การมีส่วนร่วมในการจัดการตลาดของชุมชน เพื่อให้เกิดความกลมเกลียวในการสร้างสรรค์บรรยากาศการค้าขายร่วมกันที่ดีงาม ปราศจากข้อขัดแย้งที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นชื่อเสียงของตลาด รักษากติกาของตลาดให้มีความยั่งยืนและส่งผลต่อการดำเนินชีวิตร่วมกันอย่างมีความสุข

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการวิจัยทำให้เกิดองค์ความรู้ การพัฒนาตลาดวิถีชุมชนบ้านท่าไคร้ ตำบลแม่สา อำเภอมะเริ่ จังหวัดเชียงใหม่ ดังแผนภาพ

แผนภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากแผนภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย แสดงถึงกระบวนการพัฒนาตลาดวิถีชุมชนบ้านท่าไคร้ ตำบลแม่สา อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่ ดังแผนภาพ สามารถอธิบายโดยสังเขปดังนี้

1. จากการศึกษาบริบทวิถีชุมชนบ้านท่าไคร้ ถือว่าเป็นชุมชนที่มีขนาดใหญ่ มีความพร้อมในด้านทรัพยากรและทุนชุมชนครบทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีหลากหลายอาชีพ มีทุนภูมิปัญญาท้องถิ่น งานหัตถกรรม ศิลปกรรม เกษตรกรรม หากชุมชนบ้านท่าไคร้ได้รับการพัฒนาให้เกิดตลาดในชุมชน สามารถนำทุนต่าง ๆ ที่มีอยู่มาจำหน่ายในพื้นที่ที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นตลาดของชุมชน จะสามารถสร้างโอกาสและรายได้ให้เกิดขึ้นในชุมชน โดยการนำทุนที่เข้มแข็งมีส่วนร่วมช่วยในการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน ซึ่งประกอบด้วยทรัพยากรมนุษย์ที่มีหลากหลายอาชีพ ไม่ว่าจะเป็นอาชีพเกษตรกรรม อาชีพรับจ้างทั่วไป อาชีพข้าราชการ อาชีพค้าขาย เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีทุนของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นงานหัตถกรรม และในด้านการจัดการในชุมชนมีการจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่ฝากขายตามร้านค้าชุมชนหรือหน้าบ้านตัวเอง แต่อย่างไรก็ตามสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่ชุมชนมีนั้นยังอยู่ในวงแคบ ไม่ได้กระจายไปสู่กว้าง หากชุมชนได้รับโอกาสนำทุนที่มีมาพัฒนาเป็นตลาด โดยผู้จำหน่ายคือประชากรในชุมชน ผู้บริโภคคือประชากรในชุมชน ประชากรในโครงบ้านจัดสรร และหมู่บ้านใกล้เคียง ใช้พื้นที่ที่มีอยู่มาพัฒนาให้เกิดตลาด เพื่อให้ชุมชนได้นำทุนต่าง ๆ นำมาจำหน่ายในพื้นที่ที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นตลาด วิธีการในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ ดังเสนอแนะความเป็นวิถีชีวิตในชุมชนออกมา สร้างจุดขายที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน นอกจะเป็นการสร้างรายได้ให้กับชุมชนแล้ว ยังก่อให้เกิดเศรษฐกิจฐานรากเพิ่มรายได้กระจายสู่ชุมชนต่อไป

2. จากประเด็นจุดแข็งที่ชุมชนมีดังกล่าว ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ประเมินศักยภาพและข้อจำกัดในการพัฒนาจุดแข็งที่ชุมชนมีสังเคราะห์จัดหมวดหมู่ และดำเนินการในการจัดเวทีในการสนทนากลุ่มโดยเชิญกลุ่ม

ผู้ประกอบการสินค้าและผลิตภัณฑ์ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาตลาด ตลอดจนได้ร่วมกันพิจารณาระดมความคิดเห็นหาแนวทางในการพัฒนาตลาดวิถีชุมชนบ้านท่าไคร้ ตำบลแม่สา อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่ ประเด็นต่างๆเข้าสู่การเสวนากลุ่มเพื่อช่วยกันหาการพัฒนาตลาดวิถีชุมชน ในการวิจัยได้นำประเด็นปัญหาที่ได้รับจากการลงพื้นที่หาข้อมูลและสัมภาษณ์ จากบริบทวิถีชุมชน พบว่า ชุมชนบ้านท่าไคร้เป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็ง มีความพร้อมในด้านทรัพยากรและทุนชุมชนครบทุกมิติ และหากมีการนำทุนหรือทรัพยากรในชุมชนมาพัฒนารวมตัวให้อยู่ในพื้นที่เดียวกัน มีการจัดกิจกรรมที่เป็นสาธารณะของชุมชนอย่างต่อเนื่อง ผ่านกระบวนการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม ดังนี้ การประชุมปรึกษาหารือร่วมกัน การกำหนดสถานที่เพื่อพัฒนาตลาดร่วมกัน การดำเนินงานแบบมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ตลอดจนพัฒนามาเป็นลักษณะตลาดวิถีชุมชนที่เกิดขึ้น ดังนี้ 1) ตลาดประจำ ประกอบด้วย ร้านขายสินค้าของฝาก ของที่ระลึก ร้านสังฆภัณฑ์ สินค้าหัตถกรรมที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน และ 2) ตลาดนัดวันอาทิตย์ ประกอบด้วย ร้านขายสินค้าพืชผลทางการเกษตร อาหารท้องถิ่น และสินค้าทั่วไป มาพัฒนาให้เกิดตลาดวิถีชุมชนบ้านท่าไคร้ในพื้นที่วัด ส่งผลให้ชุมชนเกิดเศรษฐกิจฐานรากและความยั่งยืนในชุมชน สร้างงาน สร้างรายได้ สร้างความเข้มแข็งให้เศรษฐกิจท้องถิ่นอย่างแท้จริงตามเจตนารมณ์ของคนในชุมชน

3. กลยุทธ์ในการพัฒนาตลาดวิถีชุมชนบ้านท่าไคร้เพื่อสร้างเศรษฐกิจฐานราก ให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ต้องอาศัยทั้งปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน เพื่อหากกลยุทธ์มาปรับใช้กับตลาดวิถีชุมชนบ้านท่าไคร้ ดังนี้ (1) กลยุทธ์การโฆษณาประชาสัมพันธ์ 1.1 การประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย เช่น การใช้รถประชาสัมพันธ์ตามหมู่บ้าน ทำแผ่นพับหรือโบว์ลาร์ไปแจกตามชุมชนต่างๆ หรือจะโปรโมทผ่านเว็บเพจ ช่องทางออนไลน์ ไม่ว่าจะเป็น facebook Instagram เป็นต้น และในส่วนของการสถานที่ก็ต้องพัฒนาปรับปรุงภูมิทัศน์ อาทิ ป้ายชื่อตลาด จุดถ่ายภาพ รวมถึงการตกแต่งสถานที่โดยรอบตลาด ซ่อมแซมอุปกรณ์ที่มีการชำรุด หรือเครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ อาทิ โต๊ะ เก้าอี้ ถังขยะ ป้ายแนะนำร้านค้า ให้ดูสะอาด สวยงาม เป็นระเบียบ 1.2 เชื่อมโยงการจำหน่ายสินค้าของตลาดวิถีชุมชนนอกพื้นที่ เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์สินค้า และตลาดให้เป็นที่รู้จักในวงกว้าง ผ่านการสนับสนุนการออกบูธแสดงสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนของกลุ่มอาชีพ ในงานหรือสถานที่สำคัญของแต่ละพื้นที่ อาทิ หมู่บ้านรักษาศีล 5 งานเทศกาลประจำปี สถานศึกษา เป็นต้น โดยการบูรณาการทำงานร่วมกันระหว่างวัดและชุมชน (2) กลยุทธ์ช่องทางการจำหน่าย 2.1 ช่องทางการจำหน่าย การค้าปลีก การค้าส่ง ตลาดออนไลน์ ปรับปรุงทัศนียภาพให้มองเห็นได้ง่าย มีการจัดเขต ZONE จัดระเบียบตลาดให้เป็นระบบ เช่น จัดพื้นที่ซื้อขายไม่ให้ปะปนกัน มีพื้นที่จอดรถ และพัฒนาสร้างองค์ความรู้ให้กับผู้ค้า พัฒนาสินค้าและบริการที่เป็นช่องว่างของตลาด โดยชุมชนร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ กำหนดจุดยืนหรือจุดเฉพาะของตน ส่วนรัฐต้องมีบทบาทในการเป็นผู้ส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์ของชุมชนให้มากขึ้น 2.2 จัดระเบียบแผงค้า สินค้า เพื่อสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อย และง่ายต่อการเดินเลือกซื้อสินค้าของผู้ที่เข้ามาใช้บริการ โดยอาจจัดแบ่งโซนตามประเภท กลุ่มสินค้า อาทิ โซนของสด โซนเนื้อสัตว์ โซนผัก โซนผลไม้ โซนเสื้อผ้า โซนอาหารปรุงสำเร็จ หรือโซนงานหัตถกรรม 2.3 สนับสนุนการพัฒนาการผลิตที่มีสินค้าคุณภาพ เพื่อปลูกฝังจิตสำนึก ให้ผู้ค้าตระหนักถึงความสำคัญในการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพที่จำหน่ายในตลาด และสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้บริโภคว่า หากมาซื้อสินค้าในตลาดจะได้แต่ของที่มีคุณภาพกลับไปอย่างแน่นอน 2.4 สนับสนุนการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมอัตลักษณ์ของชุมชน และจัดเวที วัฒนธรรมในตลาด เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นให้ลูกหลานและเยาวชน ได้สืบทอดต่อไป 2.5 พัฒนาตลาดให้มีความเหมาะสมในการพัฒนาเป็นสถานที่ท่องเที่ยว พร้อมทั้งเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับจังหวัด โดยบูรณาการทำงานร่วมกันกับหน่วยงานภาครัฐ วัด ชุมชน (3) กลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์ 3.1 จัดสินค้าให้มีความหลากหลายไม่ซ้ำกัน สินค้าหลักจะเป็นสินค้าชุมชน ได้แก่ สินค้าเกษตร

สินค้าหัตถกรรม สินค้าในท้องถิ่นตามฤดูกาลและนอกฤดูกาล โดยสินค้าต้องมีคุณภาพ มีเอกลักษณ์ แปลกใหม่ และมีการพัฒนาสร้างองค์ความรู้ให้กับผู้ค้า ได้แก่ การพัฒนาให้เป็น Smart Farmer และ Smart Entrepreneur อาทิ เรื่องการพัฒนาตราสินค้า (Branding) การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ (Packaging) ราคาเป็นธรรม เหมาะกับเศรษฐกิจในชุมชน 3.2 สนับสนุนการผลิตจำหน่ายสินค้าการเกษตร สินค้าคุณภาพ เพื่อสุขภาพ เพื่อเพิ่มความหลากหลายของสินค้าที่จำหน่ายในตลาด กระตุ้นให้ผู้บริโภคหันมาใส่ใจ และบริโภคสินค้าเพื่อสุขภาพ

สรุป

ชุมชนบ้านท่าไคร้เป็นชุมชนที่มีต้นทุนและทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนมากมาย ไม่ว่าจะเป็นต้นทุนชุมชน ทรัพยากรมนุษย์ที่มีหลากหลายอาชีพ มีทั้งเกษตรกรรม หัตถกรรม ศิลปกรรม การแปรรูปอาหาร และที่สำคัญมีศูนย์เรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อย่างไรก็ตามในด้านการบริหารจัดการทุนในชุมชน พบว่ามีการนำต้นทุนหรือสินค้าผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น สินค้าเกษตรกรรม สินค้าหัตถกรรม สินค้าตามฤดูกาลและนอกฤดูกาล นำไปฝากขายตามร้านค้า หรือนำมาวางขายหน้าบ้านตัวเองเท่านั้น นอกจากนั้นยังคาดการณ์ได้ว่าในอนาคตงานในด้านหัตถกรรม ศิลปกรรมพื้นบ้านเหล่านี้กำลังจะเลือนลางหายไปตามกาลเวลา เพราะ ขาดการสืบทอดและการถ่ายทอด ตลอดจนการอนุรักษ์และพัฒนาหัตถกรรมพื้นบ้านเหล่านั้นให้แก่กลุ่มชนรุ่นหลัง จากประเด็นของต้นทุนที่มีอยู่มากมายหลายมิติ แต่กระจัดกระจายอยู่ตามบ้านของแต่ละคน หากได้รับการบริหารจัดการที่ดี นำทุนที่มีอยู่มากมายแต่กระจัดกระจายเหล่านั้น มาบริหารจัดการให้อยู่ในพื้นที่เดียวกันด้วยความเข้าใจและร่วมมือกันของชุมชน อาจทำให้ทุนในชุมชนบ้านท่าไคร้ ก่อเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พัฒนาหัตถกรรม ศิลปกรรม เกิดการซื้อขายตลาดวิถีชุมชน ส่งผลทำให้ชาวบ้านในชุมชนมีอาชีพที่มั่นคง ตลอดจนก่อให้เกิดเศรษฐกิจฐานรากในชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

การพัฒนาตลาดวิถีชุมชน เป็นการพัฒนาศักยภาพของชุมชน เพื่อสร้างเศรษฐกิจฐานรากอย่างยั่งยืน ต้องอาศัยกลไกในการขับเคลื่อน ไม่ว่าจะเป็นศักยภาพของผู้นำชุมชน ความรู้ความสามารถของบุคลากร ความพร้อมในด้านสถานที่ โดยมีแนวทางในการเสริมสร้างเข้ามาส่งเสริมพัฒนากลไก ในการรวมตัวของชุมชนและสินค้าผลิตภัณฑ์ ส่งเสริมให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนานวัตกรรมด้วยความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ หรือปรับปรุงสิ่งที่มีอยู่เดิมไม่ว่าจะเป็นผลิตภัณฑ์ การให้บริการ กระบวนการ ผ่านการประเมินผลได้ผลเสียอย่างรอบด้าน เพื่อสร้างมูลค่าใหม่ให้กับชุมชน และพัฒนากลไกการใช้ประโยชน์จากที่ดินให้เกิดประโยชน์กับชุมชน มีกระบวนการขับเคลื่อนศักยภาพชุมชนในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น การวางแผน การให้บริการ ด้านการจัดการสินค้าและผลิตภัณฑ์ในชุมชน และด้านการจัดการความรู้ข้อมูลข่าวสาร

กลยุทธ์ในการพัฒนาตลาดวิถีชุมชนจะประสบความสำเร็จและยั่งยืนได้ด้วยเครื่องมือการส่งเสริมตลาด โดยจะต้องมีรูปแบบกลยุทธ์ส่งเสริมการตลาด ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ การเพิ่มช่องทางจัดจำหน่าย เพื่อพัฒนาสินค้าให้มีคุณภาพและสร้างความแตกต่างของสินค้าให้ต่างจากตลาดชุมชนอื่นๆ และบอกเล่าถึงวิถีชีวิตในท้องถิ่น นำเสนอภูมิปัญญาท้องถิ่น และผลผลิตทางการเกษตร สร้างความสัมพันธ์ที่ดี ต่อผู้มารับบริการ เพื่อเป็นกระบอกเสียงส่งต่อเรื่องราวของตลาดวิถีชุมชนบ้านท่าไคร้ไปยังชุมชนอื่นๆ อีกทั้งเน้นย้ำถึงการรักษาสภาพท้องถิ่นดั้งเดิมไว้ให้มากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ วัฒนธรรมและสภาพความเป็นอยู่ของชุมชน ที่นำไปสู่การสร้างแบรนด์ เป็นตลาดชุมชนต้นแบบ และการได้รับการยอมรับจากผู้มารับบริการนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) ภาครัฐและเอกชนช่วยเหลือในการให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการส่งเสริมตลาดนัดชุมชน
- 2) รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการวางแผนอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างเศรษฐกิจฐานรากให้เกิดความยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบเกี่ยวกับความต้องการของผู้บริโภค จากตลาดนัดชุมชนแต่ละแห่งหรือขยายขอบเขตพื้นที่ในการศึกษา เพื่อให้ทราบถึงพฤติกรรมและเข้าใจความต้องการของผู้บริโภคตลาดได้อย่างทั่วถึงและชัดเจน
- 2) ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมว่าปัจจัยใดที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าของผู้บริโภคในตลาดนัดชุมชน เช่น ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางเทคโนโลยี เป็นต้น

References

- Pruettinok, P. (2011) "The Process of Using Social Capital in Village Fund Management: A Case Study of Non Sang Village. Rattanaaburi District Surin Province". Master of Arts Thesis Department of Social Sciences and Development. Faculty of Arts: Ubon Ratchathani University.
- Mae Sa Subdistrict Administrative Organization, Mae Rim District, Chiang Mai Province. [Online]. Source: <https://maesa.go.th/public/list/data/index/menu/1142>. [24 April 2022].
- Royal Academy. (2003) "Royal Institute Dictionary", Bangkok: Nammee Books Co., Ltd.,
- Adiwattanasit, C. (2005) "Sociology according to Buddhism". 2nd edition. Bangkok: Kasetsart University Press.
- Longsomboon, P. (2003) "Bihar-Thai Dictionary". 2nd edition. Bangkok: Thammasarn Co., Ltd.
- Konkleb, D. (1987) "et al. Rural Development". Bangkok: Office of Promotion and training Thammasat University.
- Chiangkul, W. (1984) "Development of Thai Socio-Economics : An Analysis". Bangkok: Chakrae Publishing House.
- Khamanee, T. and others (2004) "et al. Science of Thinking". Bangkok: Academic Quality Development.
- Poonthawee, K. (2006) "States and needs for participation in education management of the basic education institutes committee. in the group of Bang Bo 3 schools under the Samut Prakan Educational Service Area Office 2". Branch of Educational Administration. (Graduate School: Rajanagarindra Rajabhat University.
- Phromrit, W. (2007) "Participation of parents of primary school students in health promotion school operations. Phrom Khiri District, Nakhon Si Thammarat Province". Independent

- study, Master of Public Health Department of Health Sciences. Graduate School: Sukhothai Thammathirat Open University.
- Chinnapong, P. (2008) “ The Meaning of Participation” . Pathum Thani: Valaya Alongkorn Rajabhat University, 2008.
- Cohen. J. M. Norman. T. and Uphoft. N.T. (N.d.). (1980) “ Rural development Participation: Concept and measures for project design implementation and evaluation” . Rural Development Monograph No.2. Ithaca: Rural Development committee center for internationalStudies. Cornell University.
- Watthanasawat, K. (2007) “People's participation in the implementation of government policies on Employment service” . Bangkok: Planning and Information Division Department of Employment Ministry of Labor.
- Ruangrujira, S. (2000) “Principles of Marketing”. 9th edition. Bangkok: Yongpol Trading.
- Sungden, P. The community market is a mirror that reflects the quality of life and welcomes visitors. [Online]. Source: <https://adaybulletin.com/life-citytales-public-markets/42305>. [7 September 2022].
- MongkhonBunluerert, P. (2004) “ Market Health: Alternative Community Markets, Case Study, Community Market Promotion Cooperation Project for Self-Reliance” . Khon Kaen: Kaen Chan Printing Center.
- Chiwakul, K. Wattanaphasuk, J. and others (1982) “ et al. Markets in Bangkok expansion and development”. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Kottler. Philip. (1997) Analysis. Planning. Implementation and Control Marketing. 9th ed. New Jersey: A Simon and Schuster Company.
- Setkij, W. (2020) “Sustainable Community Development in the Context of Country Development and Community Development”. Burapha Political Economy Journal. Year 8, Issue 1.
- Krasang, F. (2019) “Community capital and the process of participation towards becoming a self-reliant community : a comparative study between Rangwai communities and Nong Sarai, Phanom Thuan District, Kanchanaburi Province”. Research Journal. Faculty of Social Sciences: Rangsit University.
- Khamkerd, T. (2020) “Song Phi Nong District Suphan Buri Province”. Research report. Faculty of Arts: Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi.
- Srila, K. and Chaiya, C. (2016) “A Guidelines for Community Market Development towards Economic, Social and Environmental Sustainability: A Case Study of Fresh Market Communities 1 2 3 Ban Phai Municipality, Ban Phai District, Khon Kaen Province”. Bachelor's thesis. Faculty of Political Science. Department of Political Science: Mahasarakham University.

Salarom, K. (2019) “Marketing Strategies for Building Success of Community Enterprises in Sarakham Province”. Research report. Faculty of Management Sciences: Sarakham Rajabhat University.

Poonwasuphonchat, N. (2022) Promotion of Buddhist Community Market, Wat Bangplad, Bangplad District, Bangkok. Mahachulalongkornrajavidyalaya University Pali Sueksa Phuttakhosa Campus.

